

is investigated. Change of correlation connection between morphological features of a udder of cows and their yield of milk, average level phenotypic consolidations depending on a share conditional inheritance on improving Holstein breed is investigated, and also force of influence conditional inheritance on improving Holstein breed on morphological features of a udder of cows depending on conditions of their cultivation and feeding.

Morphological features of a udder, force of influence, correlation, phenotypic consolidation

УДК 636.4.453.5

С.О. СІДАШОВА

*Лабораторія біотехнології відтворення тварин
(Донецька обл., м. Красногорівка)*

МЕТОДИКА ПРИВЧАННЯ СВИНОМАТОК ДО ШТУЧНОГО ОСІМЕНІННЯ В ГРУПОВИХ СТАНКАХ БЕЗ ФІКСАЦІЇ

Досліджено методичне використання особливостей формування умовних статевих рефлексів свиноматок як ефективний ресурс для проведення штучного запліднення в групових станках без індивідуальної фіксації свиноматок.

Статеві рефлекси, свиноматки, ремонтні свинки, групова поведінка, штучне осіменіння, рівень заплідненості

Відтворення свиней є ключовою ланкою виробництва свинини. Тому використання переваг штучного осіменіння в господарствах України з різними, часто складними, виробничими умовами залишається актуальною проблемою для спеціалістів і власників ферм.

Розведення і генетика тварин. 2009. № 43 © С.О. Сідашова, 2009

Іноді впровадження штучного осіменіння свиней стримується у приватних господарствах через труднощі в організації перегонів свиноматок до індивідуальних станків, їхню відсутність.

Багаторічний досвід практичної роботи показує, що ефективно штучне осіменіння свиней можливо налагодити без фіксації свиноматок у індивідуальних станках та витримки в них протягом декількох діб.

Метою дослідження було вивчення етологічних особливостей прояву статевих рефлексів свиней і їхнє методичне використання для впровадження у виробництво ресурсозберігаючих технологій відтворення, а саме – способу організації штучного осіменіння свиноматок з мінімальними затратами робочого часу персоналу. Тобто проведення штучного осіменіння в групових станках, у звичних для свиноматок умовах утримання.

Матеріал і методика досліджень. Матеріалами для вивчення і розробки методики були дані первинного зоотехнічного обліку результатів парувальних та штучного осіменіння свиней, лабораторний журнал спостережень за поведінкою свиней у групових станках.

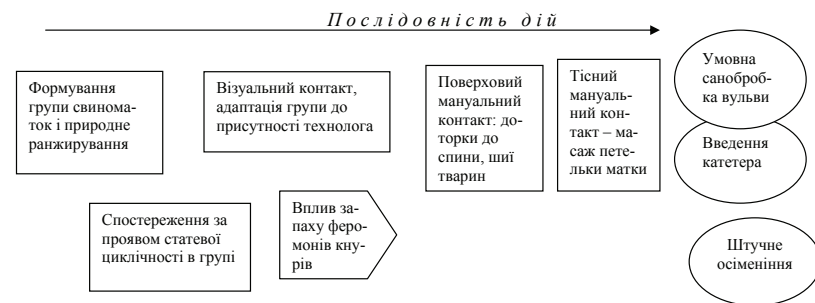
Методика привчання свиноматок або свинок полягає в поетапному дозованому контакті технолога з групою тварин, запланованою до відтворення. Тривалість і періодичність контакту встановлюють залежно від умов утримання, кількості тварин у станку. Для закріплення ефекту звикання застосовують надання свиноматкам можливості під час привчання понюхати запах статевих феромонів кнурів. Це можуть бути тампони зі свіжою слиною або сечею дорослих кнурів, із залишками сперми з флаконів для осіменіння, серветки з нанесеним штучним феромоном кнура тощо.

Обов'язковою умовою є відсутність протягом періоду привчання будь-яких перегруповань у станку, небажані зооветеринарні процедури (переважування, вакцинація тощо).

Орієнтовну схему впровадження методики в господарстві показано на схемі.

Схема поетапного привчання свинок до процедури штучного осіменіння

<i>Періоди</i>		
Попередній	Тренувальний	Робочий
<i>Тривалість</i>		
1-2 тижні	5-7 днів	Без обмежень

<i>Місце знаходження технолога</i>		
Поза групою	Поряд з групою, у груповому станку	Серед групи тварин

Методика поетапного звикання тварин до контакту з руками технолога та інструментами добре впроваджується на фоні чіткого прояву безумовних статевих рефлексів у групі свиной. Рухливість тварин у станку під час статевого збудження не заважає прояву безумовних рефлексів, що збігаються з метою штучного осіменіння. Таким чином, відсутність фіксації самок під час стадії статевого збудження і процедури штучного осіменіння з невеликої стає перевагою, бо використовуються природні стадні особливості поведінки тварин. Статева поведінка є складною формою прояву взаємовідносин у групі тварин, тому для проведення ефективних технологічних операцій, зокрема відтворення, потрібно будувати послідовність дій технолога, яка вписується в природний фон безумовних статевих рефлексів, а не руйнує їх.

Насильне вилучення свині в стадії статевого збудження зі звичної групи у вузький індивідуальний станок, її фіксація і витримка протягом досить тривалого часу, перегони тощо створюють гостру стресову ситуацію. Все це негативно впливає на нормальну фізіологію безумовної статевої поведінки і процес запліднення яйцеклітин.

Етограма реакції ремонтних свинок на контакт з технологом протягом періоду привчання до штучного осіменіння

1-й день	2-й день	3-й день	4-й день	5-й день
Умовні позначення:				
○	свинки в груповому станку			
□	присутність технолога в станку			
→	переважний вектор руху свинки			

Весь період привчання для групи ремонтних свинок становить 5–7 днів при однократному протягом дня контакті технолога з групою (при двократному – швидше). При першому контакті технолога з групою він спокійно входить до станка, де є вже усталені ієрархічні відносини між тваринами, і дає можливість кожній свинці понюхати тампон або серветку з запахом кнура. Спілкування з тваринами треба продовжувати від 10 до 15 хв, щоб усі свинки в групі підійшли до технолога, перестали його боятися, звикли. Обережно слід почати торкатися спочатку до спинки кожної свинки. Під впливом природної цікавості більшість свинок швидко звикає до присутності технолога в станку, починає проявляти інтерес, особливо до запаху феромону кнура. Поступово присутність технолога у групі тварин стає звичним, навіть комфортним фактором.

Швидше від інших ідуть на контакт з технологом свинки з сильною нервовою системою. Вони стають прикладом позитивної моделі поведінки під час процедури осіменіння для самок зі слабкою або надмірно збудливою нервовою системою. Позитивна модель поведінки свиноматок при інструментальному заплідненні закріплюється як умовний рефлекс на фоні безумовних статевих рефлексів протягом періоду привчання і самої процедури та зберігається позитивно. Після опоросу позитивна реакція свиноматок на процедуру штучного осіменіння ще більш поглиблюється, свиноматки під час статевого збудження активно наближаються до технолога з інструментами.

У наступні дні потрібно входити до групи тварин в один і той самий час, коли свині спокійні, не чекають дачі корму і не їдять. Мануальний контакт потрібно поетапно збільшити для кожної свинки, поступово привчаючи їх до всієї процедури осіменіння. Після того як виокремилась група свинок, які вже звикли до мануального контакту з технологом, їм необхідно провести умовну процедуру штучного осіменіння: чистими серветками зробити санацію зовнішніх статевих органів і ввести теплий катетер у вульву на потрібну глибину. Катетер потрібно обробити спеціальним гелем, стерильним вазеліном тощо.

Такі привчені свинки стають для інших у групі зразками для повторення моделі позитивної поведінки під час прояву наступного циклу статевого збудження. Внесення в групу запаху статевих феромонів кнурів стимулює прояв безумовних і умовних статевих рефлексів у групі свинок при появі технолога.

Результати досліджень. Дану методику було застосовано з позитивними результатами в господарствах з різними умовами виробництва. Виробничий дослід було проведено протягом 2007–2008 рр. у СООО «Ферма «Троє поросят» Донецької області.

Було сформовано дослідну групу свиноматок/ремонтних свинок віком 1–3 роки (n = 130), яких привчали за методикою, а потім штучно осіменяли розрідженою спермою кнурів (збереженою протягом 1–4 діб). У ремонтних свинок привчання починали за живої маси 90–110 кг, у основних свиноматок – на другий день після відлучення поросят.

Контрольна група свиноматок-аналогів (n = 65) мала природне парування. Рівень заплідненості свиноматок показано в таблиці. Заплідненість свиноматок від штучного осіменіння значно вища (на 15,4%) порівняно з природним паруванням, що свідчить про відсутність негативного впливу на запліднення проведення процедури осіменіння в групових станках без фіксації і витримки свиноматок.

Результати заплідненості свиноматок

Спосіб відтворення	Кількість свиноматок, гол.	Стали поросними	
		гол.	%
Штучне осіменіння	108	93	86,1
Природне парування	65	39	60,0

Хронометраж процедури штучного осіменіння привчених за пропонованою методикою ремонтних свинок показав середні затрати часу на введення спермодози 11,9 хв, а для основних свиноматок – 7,9 хв. Тобто процедура штучного осіменіння свинки у груповому станку без фіксації проходить технологічно, і за цей час спермодоза теплою всотується в матку. Свиноматки під час осіменіння стоять спокійно. Після процедури свиноматки знову проявляють статеву активність – стрибають на інших свиноматок, активно рухаються, але, як показали результати запліднення, це не має негативних наслідків.

Таким чином, вимоги чинної інструкції щодо обов'язкової фіксації свиней під час осіменіння і знаходження в індивідуальних станках протягом 1–2 діб після осіменіння не відповідають фізіологічним потребам тварин [1–4].

Висновки. Рекомендована методика привчання ремонтних свинок і свиноматок до штучного осіменіння в групових станках без фіксації дає можливість ефективно проводити запліднення свиноматок у звичному для них місці без внесення стресових факторів при перегонах і виокремлення з групи. Умовні позитивні рефлексії на процедуру закріплюються протягом 5–7 днів дозованого контакту з технологом і зберігаються пожиттєво.

Штучне осіменіння привчених свиноматок у групових станках дає змогу знизити затрати робочого часу при організації відтворення. Використання етологічних особливостей групи свиноматок у стадії статевого збудження підвищує рівень заплідненості при штучному осіменінні.

За групового утримання маточного поголів'я вимоги чинної інструкції зі штучного осіменіння щодо фіксації і витримки свиноматок у індивідуальних станках застарілі.

1. *Геогієвський, В. І.* Физиология сельскохозяйственных животных / В. И. Геогієвський. – М. : Агропромиздат, 1990. – 320 с.
2. *Інструкція* із штучного осіменіння свиней. – К. : Аграр. наука, 2003. – 30 с.
3. *Квасницький, А. В.* Искусственное осеменение свиней / А. В. Квасницький. – К., 1983. – 186 с.
4. *Сидашова, С. А.* Особенности воспроизводства свиней в частном секторе / С. А. Сидашова. – Красногоровка, 1999. – 31 с.

МЕТОДИКА ПРИУЧЕНИЯ СВИНОМАТОК К ИСКУССТВЕННОМУ ОСЕМЕНЕНИЮ В ГРУППОВЫХ СТАНКАХ БЕЗ ФИКСАЦИИ. Сидашова С.

Исследовано методическое использование особенностей формирования условных рефлексов свиноматок в качестве эффективного ресурса для проведения искусственного оплодотворения в групповых станках без индивидуальной фиксации свиноматок.

Половые рефлексы, свиноматки, ремонтные свинки, групповое поведение, искусственное осеменение, уровень оплодотворяемости

METHOD INSTRUCTION PIGS TO ARTIFICIAL INSEMINATION IN FENCE GROUP WITHOUT FIX. Sidashova S.

It was researched the influence artificial insemination pigs in group without moving to individual fix. That method increasing the level of fertilization in pigs.

Sexual reflexes, pigs, ethological, artificial insemination, level fertilization

УДК 636.4082.454

С.О. СІДАШОВА

*Лабораторія біотехнології відтворення тварин
(Донецька обл., м. Красногорівка)*

ВОДА В РОЗРІДЖУВАЧАХ СПЕРМИ КНУРІВ: ПИТНА ОЧИЩЕНА І АРТЕЗІАНСЬКА

Викладено результати дослідження впливу на запліднювальну здатність сперми кнурів, що розбавлена середовищами, до складу яких входить вода з різними характеристиками.

Кнури-плідники, спермопродукція, розріджувачі, очищена питна вода, артезіанська вода, свиноматки, заплідненість

Вода становить найбільшу об'ємну частину всього готового середовища для розрідження сперми кнурів. Протягом багатьох років проводилась наукова і практична робота з

Розведення і генетика тварин. 2009. № 43 © С.О. Сідашова, 2009